

Simpozion :

*„Rolul Teatrelor Naționale
în promovarea dramaturgiei românești”*

În programul complex al ultimei ediții a **Primăverii culturale bucureștene** (26 mai—1 iunie) s-a înscris la loc de frunte inițiativa Comitetului de cultură și educație socialistă al Municipiului București de a invita Teatrele Naționale din țară, spre a îmbogăți cu spectacole reprezentative afișul teatral.

Au onorat invitația Naționalele din Iași, Cluj-Napoca, Craiova și Tîrgu Mureș. Teatrul craiovean a prezentat **Paznicul de la depozitul de nisip** de D. R. Popescu, Naționalul ieșean, **Melodie varșoviană** de Leonid Zorin, cel din Cluj-Napoca — **Seară cu dans** de Sorana Co-roamă-Stanca, iar colectivul țîrgumureșean, **Ion**, dramatizare de Mihail Sorbul după romanul omonim al lui Liviu Rebreanu. Au fost spectacole interesante, asupra cărora revista noastră s-a oprit în cuvenitele cronici. Alături de montările Naționalului bucureștean **Vlaicu-Vodă** de A. Davila și **Ioneștii** de Platon Pardău, ele au sporit strălucirea săptămînii consacrate teatrului, în contextul manifestărilor culturale bucureștene.

Întîlnirea acestor instituții artistice de prim rang a culminat cu un simpozion pe tema **Rolul Teatrelor Naționale în promovarea dramaturgiei românești**, care a întrunit personalități ale vieții noastre teatrale. Vorbitorii au căutat să reformuleze funcțiile culturale ale Teatrelor Naționale potrivit exigențelor actuale. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de artistul poporului Radu Beligan, care s-a referit la activitatea artistică a Teatrului Național bucureștean, prin perspectiva idealurilor politico-sociale ale epocii, arta teatrală fiind fapt de politică pentru propășirea națională, iar artistul, factor modelator de conștiințe. Chemat să continue tradiția școlii de teatru românești, Teatrul Național este deopotrivă apt pentru inovație. Dar o inovație, cum sublinia vorbitorul, în matca tradiției, din care mesajul să parvină direct, ferm din punct de vedere ideo-

logic și estetic, rostit într-o limbă neșcolciată, o limbă vie, bogată, elevată.

Teatrul Național — ca păstrător al limbii române, aceasta a fost una dintre ideile centrale ale alocuțiunii lui Radu Beligan .

La rîndul său, prof. univ. dr. Ileana Berlogea a adîncit ideea raportului dintre tradiție și inovație ca factor de diferențiere între programul Teatrelor Naționale și acela al celorlalte teatre, căci dacă — după opinia vorbitoarei — un Teatrul Național își poate mai greu îngădui să mizeze pe originalitate, el nu trebuie nici să fie un fel de muzeu colecționînd montări osificate ale unor piese clasice, ci trebuie să realizeze echilibrul dinamic între elementele tradiționale și cele inovatoare în ce privește mijloacele de expresie, și cu atît mai mult echilibrul între repertoriul clasic și cel contemporan.

Tot o problemă de repertoriu a pus și prof. univ. dr. Ion Toboșaru, relevînd faptul că literatura se verifică în spectacol prin însăși cultura textului, de care depinde cea benefică receptare îngăduind spectatorilor să se redescopere ca ființe morale. Scriitorul Ion Brad a reamintit criteriul valorii în promovarea creațiilor contemporane, considerînd că scena ar trebui să propună versiuni validate de critică.

În intervenția sa, dramaturgul Th. Mănescu a criticat tendințele unor Teatre Naționale de a se cantona într-un perimetru repertorial care ține de împărțirea istorică revoluță a României, tendințe care decurg din comoditate și dintr-un fel de spontaneism localist. Arătînd că I. L. Caragiale, Blaga, Camil Petrescu nu sînt autori doar ai unor zone ale țării, ci mari dramaturgi care, împreună au exprimat ceva esențial din totalitatea spiritualității românești, că D. R. Popescu, Sorescu, Mazilu, Anania, Iacoban, Sever ș.a. sînt autori cu valabilitate națională, ale căror opere trebuie să figu-

rece în repertoriile tuturor Naționalelor, după cum, ținând seama de caracterul național unitar al limbii române, operele unor Mircea Eliade sau Ion Druță trebuie de asemenea să fie prezente în aceste repertorii, vorbitorul a opinat că funcția, misiunea actuală a Naționalelor nu poate fi concepută și definită altfel decât în slujba caracterului național unitar al statului român, al limbii române, al culturii române, ținându-se seama și de marile mutații care au avut loc în dramaturgia și arta teatrală în ultimul secol. De asemenea, el a opinat că Teatrele Naționale pot întreține mai strâns legături cu publicul tânăr din licee și universități, oferind un repertoriu mai adecvat cerințelor intelectuale ale perioadei actuale, întrucât în societatea socialistă intelectualitatea a căpătat proporții de masă, fenomen firesc în contextul revoluției tehnico-științifice.

Aceeași temă a relației dintre teatru și publicul tânăr a făcut obiectul alocuțiunii rostite de Gigi Trif, director în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, care a subliniat funcția educativă a Teatrelor Naționale.

Nu vom epuiza aici gama temelor tratate în cadrul simpozionului; important este că în esență el și-a atins scopul, nu numai de a fi o dezbatere vie asupra fenomenului teatral românesc contemporan, dar și de a fixa rolul și locul Teatrelor Naționale în mai largul, mai variatul context al vieții social-politice și cultural-educative actuale.

E de dorit ca inițiativa să nu rămână fără urmări în viața artistică a teatrelor noastre. S-au emis idei care pot și trebuie să fie fructificate.

Așa, ideea îmbogățirii repertoriului clasic. Este adevărat că pe afișul Naționalului bucureștean (poate, cel mai bogat), putem vedea **Despot-Vodă** de Alecsandri sau **Vlaicu-Vodă** de A. Davila, **Jocul ieilor** de Camil Petrescu sau **D'ale carnavalului** de I. L. Caragiale. Tot Caragiale ne întâmpină prin **Năpasta** și **D'ale carnavalului** la Craiova, (unde — fapt meritoriu — s-a realizat și o integrală Caragiale), sau prin **D'ale carnavalului** la Tîrgu Mureș, unde se cuvine să mai consemnăm și ultima montare după **Ion** de Liviu Rebreanu.

Dar nu am constatat pînă azi, în activitatea Naționalelor noastre, un adevărat program de revalorificare scenică a dramaturgiei clasice. Așa se face că

V. Alecsandri se joacă rar, capodopera dramei romantice **Răzvan** și **Vidra** a lui Hasdeu nu a mai răsunat de mult pe scenele teatrelor, dramele expresioniste ale lui Blaga vor rămîne sortite, se pare, doar lecturii elevilor și studenților. Rămîne încă de dorit o colaborare între teatre și învățămîntul liceal și universitar. Nu preconizăm o integrare a activității teatrelor cu programele de învățămînt, dar ele și numai ele ar putea realiza prin spectacole o istorie vie a dramaturgiei românești clasice și moderne, prin marile ei valori, dînd publicului prilejul să compare noile montări cu patrimoniul constituit, pentru o mai dreaptă judecare estetică.

Teatrele Naționale sînt datoare nu numai trecutului, ci și prezentului. Rar sau deloc au fost reprezentați dramaturgi remarcabili de azi, ca: Marin Sorescu, D. R. Popescu, Teodor Mazilu, Al Sever, Tudor Popescu sau Dumitru Solomon, lanșați și consacrați de alte teatre, care s-au dovedit mult mai receptive, mult mai dinamice și mult mai novatoare în ce privește valorificarea scenică a producțiilor dramaturgice noi, cu tot ceea ce implică noutatea — univers de idei, stil, tehnici de construcție etc.

Această situație încă nesatisfăcătoare se datorează slabei relații dintre Teatrele Naționale și celelalte teatre din țară. Se știe că regizorul este un factor important în ce privește realizarea stilului artistic al unui teatru. Avem o seamă de regizori de vîrstă mijlocie, unii încă tineri, a căror activitate i-ar îndritui să monteze măcar cîte un spectacol pe stațiune și pe scenele Naționalelor, înviîrîndu-se astfel climatul artistic. N-ar fi mai puțin interesant și un schimb de invitații între regizorii Naționalelor, fapt care ar favoriza varietatea stilistică.

Acțiunea inițiată de Comitetul de cultură și educație socialistă al Municipiului București ar putea fi continuată în viitor. Ar fi, credem, utilă o întîlnire periodică a Naționalelor, anuală chiar, prin rotație la sediul fiecăruia dintre ele. Benefică pentru spectator, întîlnirea Naționalelor ar însemna și un stimulent pentru activitatea acestora, mai cu seamă dacă ar fi însoțită de un simpozion al oamenilor de teatru, care să analizeze spectacolele, calitatea lor artistică, opțiunile repertoriale etc.

Constantin RADU-MARIA